

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

תורת

פרשת חקת

המלך

אין הקב"ה מקפח שכרו של אדם על כל טובה שנגרמה ממעשיו לזולתו:

במדבר פרק כא (לג) וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ הָרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹזֶן מִלִּבְּהֶבְשָׁן לִקְרֹאתָם הָיָא וְכָל־עַמּוֹ לְמִלְחָמָה אֲדָרְעִי: (לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֵת כָּל עַמּוֹ וְאֵת אֶרְצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כְּאִשֶּׁר עַשִׂיתָ לְסִיּוֹן מִלֶּכֶּךָ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּזוֹשְׁבֹן:

מאמר חז"ל מדוע משה היה ירא מעוג:

הנה מבואר במסכת נדה דף סא ע"א ויאמר ה' אל משה אל תירא. מכדי, סיחון ועוג אחי הו', דאמר מר סיחון ועוג בני אחיה בר שמחזאי הו'. מאי שנא מעוג דקמסתפי, ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי? א"ר יוחנן אר"ש בן יוחי מתשובתו של אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו, אמר: שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו, שנאמר ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי, ואמר רבי יוחנן זה עוג שפלט מדור המבול. וכ"כ בפרש"י.

שאלה:

והקשו דעת זקנים מבעלי התוספות במדבר פרק כא פסוק לד ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו. פרש"י לכך הוצרך לו' אל תירא אותו מה שלא הוצרך לו' מסיחון לפי שהיה ירא פן יעמוד לו זכות מה שהגיד לאברהם אבינו שנשבה לוט וא"ת והלא כוונתו לרעה היתה כדי שיהרג אברהם ויקח שרה?

וכן מבואר במדרש בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה מב סימן ח [יד, יג] ויבא הפליט, ריש לקיש בשם בר קפרא הוא עוג הוא פליט ולמה נקרא שמו עוג שבא ומצא את אברהם יושב ועוסק במצות עוגות, הוא לא נתכוון לשם שמים אלא אמר אברהם זה קונין הוא ועכשיו אני אומר לו נשבה בן אחיך והוא יוצא למלחמה ונהרג ואני נוטל את שרי אשתו, א"ל הקדוש ברוך הוא חייך שכר פסיעותיך אתה נוטל שאת מאריך ימים בעולם ועל שחשבת להרוג את הצדיק חייך שאתה רואה אלף אלפים ורבי רבבות מבני בניו, ואין סופו של אותו האיש ליפול אלא בידן שנאמר (דברים ג) ויאמר ה' אלי אל תירא אותו כי בידך וגו'.

כל מעשה או דיבור טוב שכרו גדול:

הנה מקובל לחשוב שבכדי שאדם יזכה לקבל שכר על מצוה צריך שיעשה מצוה מושלמת בתכלית הדקדוק ובמסירות וכולי האי ואולי יצא ידי חובת קיום המצוה ובלעדי זה אין ערך למעשיו, אולם אין ספק שאשריו ואשרי חלקו של כל הזוכה לעשות מצוה כמאמרה שזוכה בה לעוה"ב, כמבואר **במסכת שבת דף סג ע"א** אמר רב חנינא בר אבא כל העושה מצוה כמאמרה אין משרין אותו בשורות רעות, שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע. אמר רב אסי ואיתימא רבי חנינא אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה הוא מבטלה, שנאמר באשר דבר מלך שלטון ומי יאמר לו מה תעשה וסמך ליה: שומר מצוה לא ידע דבר רע. וכן הרמב"ם, אך התורה מלמדת אותנו שגם כל פעולה טובה היוצאת ממעשיו ואפילו הקטנה ביותר הן מדיבורו והן ממעשיו גם כאשר היו לו כוונות אחרות אין הקב"ה מקפח את שכרו ועל כל חלק טוב שעשה בתוך הרע גם מקבל עליו שכר, ולזאת אל תרפא האדם מלקיים מצוות עד כמה שידו מגעת ולא יחלש ליבו על שאינו מצליח לעשות המעשה בשלימות שאין זה אלא מעצת יצר הרע, כי על כל חלק מהטוב שנעשה ואפילו נגרם בגלל מעשיו ודיבורו שכרו גדול, לכן חובתו של האדם והחלש יאמר גיבור אני שלא לזלזל בשום פעולה טובה שעושה לחברו ובני ביתו ולו הקטנה ביותר כי אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות, ועל כל מילה טובה שאמר לחברו או לאשתו ובני ביתו יקבל שכר וק"ו על כל עזרה וחסד שעושה שכרו עד בלי די כאשר נבאר בפרשת

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

עיר התורה שקרובה אליך

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

אחרת כאשר למדנו מפרשתנו שהנהגת הקב"ה להפריד את חלקי המעשה ועל החלק הטוב אינו מקפח את שכרו, וכלן הגם שכל מה שהוחזקו בני ישראל במצרים הוא לטובת וצורכי המצרים, בכל זאת סוף סוף התגוררו שם. בדומה לכך מצינו **אצל העורב כתוב במדרש בראשית רבה (וילנא) פרשה פרשת נח ה' [ח, ו] ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח, הדא מסייעא להווא דא"ר אבא בר כהנא חלון, וישלח את העורב, הה"ד (תהלים קה) שלח חשך וחשיך, ויצא יצא ושוב, ר' יודן בשם ר' יודה ב"ר סימון התחיל משיבו תשובות א"ל מכל בהמה חיה ועוף שיש כאן אין אתה משלח אלא לי, א"ל מה צורך לעולם בך לא לאכילה לא לקרבן, רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא אמר, אמר לו הקדוש ברוך הוא קבלו שעתיד העולם להצטרך לו, אמר לו אימתי אמר לו עד יבשת המים מעל הארץ, עתיד צדיק אחד לעמוד וליבש את העולם ואני מצריכו לו הה"ד (מלכים א' יז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב. הראת לדעת שכדאי לקיים את העורב לדורותיו בזכות מעשה אחד טוב שיהיה בעתיד.**

חידוש בעל השבט מוסר:

ועוד יותר חידוש בעל שבט מוסר וכתב בספרו אגדת אליהו פ"א ה"א גם אם אדם עשה עבירה שמתוכה נולדה עשית מצוה אע"פ שהוא לא כיוון למצוה וברור שבית דין של מעלה לא יחשבו זה למצוה, אבל הקב"ה שהוא רב חסד מטה כלפי חסד מחשיב לו המצוה שנולדה מהעבירה כאילו הוא עשה אותה בקום עשה אע"פ שלא כיוון לה משום שהוא רב חסד ומטה כלפי חסד, ולכן גם משה היה ירא מעוג למרות שכונתו לעבירה מאחר שיצא מזה הצלה ללוט, וכן בלק שהקריב בשביל לקלל מכל מקום עשה לקב"ה.

ובזה פירש כוונת הירושלמי בפירוש הפסוק תהלים סט ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, חסד ה' שמשלם לאדם עבור מצווה שנולדה מעבירתו, כמעשהו כאילו עשהו בקום עשה וכיוון בה.

מעשה שהיה בזכות השלמת מניין ניצול:

באחד מלילות שבת שבהם דרש הגאון רבי שלום שברדון זצ"ל על הנושא והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה ניגש אליו יהודי וסיפר לו את סיפורו שנגע לנושא הנדון. אחרי מלחמת העולם הראשונה התעשרו יהודים רבים אני הייתי עוסק במלאכתי עסקתי בעסק יהלומים בכל בקר התייצבתי בשעה שמונה והייתי עסוק כל היום, בקר אחד יצאתי מביתי מוקדם מן הרגיל כשבידי מזוודת היהלומים והתכשיטים לפתע שמעתי קול קורא עשירי למניין עשירי למניין כשהפניתי ראשי לעבר הקול ראיתי אדם עומד בפתח בית כנסת ומחפש עשירי להשלמת מנין מאחר והיה לי עוד מעט זמן החלטתי לא לסרב לבקשתו ונכנסתי לבית הכנסת שם התברר לי שאיני אלא החמישי למניין כעסתי על האיש ופניתי לצאת, אולם הוא הפציר בי להישאר תוך שהוא מתחנן היום הוא יום הזיכרון של אבי עלי לזמר קדיש אנסה לארגן מנין במהירות בלית ברירה ישבתי ואמרתי פרקי תהלים כעבור עשר דקות הגיע עוד אדם ואז קמתי ופניתי לצאת, אז הצביע האיש לעברי ואמר אילו היה היום יום הזיכרון של אביך היית רוצה שאשאר נכון והייתי נשאר כעת אתה תשאר בשבילי השתכנעתי השלמתי עם העובדה שחלק מתוכניותי לאותו בקר יתבטלו בשעה שמונה ושלושים התקבץ סוף סוף כל המניין והתחלנו בתפילה הבטתי בשעוני בצער ידעתי שאגיע אל המשרד אחרי השעה תשע פעמים רבות במשך התפילה הסתכלתי סביבי לראות אולי יגיע מתפלל נוסף ואז אוכל לצאת אך הדבר לא קרה משהסתיימה התפילה הודה לי האיש מאד ואני פניתי במהירות למשרדי כשבידי מזוודת התכשיטים כשהגעתי מרחק שני בנינים מן המשרד רץ לעברי אחד ממכרי כשהוא מנופף בידיו וקורא בקול מבוהל הסתלק מכאן מהר הבולשביקים השתלטו היום על הממשל הם הרגו מספר יהודים בבורסת היהלומים ועכשיו הם עסוקים באיסוף השלל המלט על חייד אני אכן נמלטתי על נפשי והצלחתי לצאת מרוסיה אתם ודאי מתארים לעצמכם מה היה קורה לי אילו עזבתי את המניין מוקדם.

מעשה שזכה ללויה גדולה על טובה שנעשתה בדיעבד:

עוד מסופר בילקוט מעם לועז הובא בשם ספר שתי ידות דף מ"ח מעשה בשני חסידים שהיו יושבים ועוסקים בתורה יחד באשקלון מת